

Toolkit

Kinderen, waar kies ik voor?

Bij wie
kan ik terecht?

Zicht op het netwerk van mensen
met een verstandelijke beperking
en een kinderwens

Doel

'Bij wie kan ik terecht?' is een hulpmiddel om samen met de cliënt haar netwerk in kaart te brengen op het moment dat er sprake is van een kinderwens.

Voor wie*

Cliënten met een kinderwens en hun eventuele partner.

Tevens kan 'Bij wie kan ik terecht?' gebruikt worden in gesprekken met de cliënt en haar familie.

Materiaal

'Bij wie kan ik terecht?' bestaat uit:

- handleiding met uitleg en toepassingsmogelijkheden
- posters in A2, A3 en A4 formaat met voorbeeld van netwerkoverzicht
- 4 grote ondersteuningskaarten
- 4 x 20 kleine ondersteuningskaarten (donkerblauw) met tekst en symbool
- 4 x 20 'kind-kaartjes' (lichtblauw) met foto blanke babypop
- 4 x 20 'kind-kaartjes' (roze) met foto gekleurde babypop
- kleine ronde stickers (rood, groen en blauw)
- grote ronde stickers
- post-its, klein formaat

Zelf toe te voegen:

- flap-overvellen
- tekstmarkers
- kleurenstiften
- pen en papier

Voor de handleiding en werkwijze van 'Bij wie kan ik terecht?' is dankbaar gebruikgemaakt van het werk en de ideeën van Prof. Dr. Gwynnyth Llewellyn (universiteit van Sydney – Australië). Zij heeft een methodiek ontwikkeld met als een van de elementen: de Support Interview Guide. Hiermee kan het netwerk van ouders met een lichte verstandelijke beperking in beeld gebracht worden.

'Bij wie kan ik terecht?' is geen complete cursus Sociale Netwerken. Hiervoor verwijzen we naar het werk van Bertho Smit en Ad van Gennep: 'Netwerken van mensen met een verstandelijke handicap – Werken aan sociale relaties: praktijk en theorie' (1997/2002). Zij geven hierin uitleg en aanknopingspunten om te werken aan netwerkontwikkeling voor mensen met een verstandelijke beperking.

Tevens verwijzen we naar de methode 'Community Support', o.a. uitgewerkt door Luuk Mur en Marga de Groot.

Tot slot willen wij wijzen op het bestaan van het platform 'Sociale Netwerken', onderdeel van Vilans, dat bestaat sinds 2000. De doelstelling van dit platform is het bevorderen van maatschappelijke inclusie van mensen met een verstandelijke beperking door het werken aan sociale netwerken. Via de site www.zetnet.nl vindt u meer informatie over sociale netwerken.

* 'Bij wie kan ik terecht?' is bedoeld voor mensen met een verstandelijke beperking en hun partner. Omwille van de leesbaarheid is ervoor gekozen om ter aanduiding van de cliënten alleen zij of haar te gebruiken.

Inhoud

3

Mensen hebben mensen nodig

4

Werkwijze

5

Uitwerking

8

Fase 1: met wie heb je contact

8

Fase 2: praten over de kindervens

14

Fase 3: wie helpt er als er een kind komt?

18

Voldoende steun?

21

.....

Contacten met andere mensen zijn voor iedereen belangrijk. Je hebt elkaar nodig voor liefde, aandacht, troost. Maar ook voor praktische zaken zoals een klus in huis; het uitzoeken van de belastingen; en als er kinderen zijn, om op te passen bijvoorbeeld.

Daarnaast heb je anderen nodig voor goede raad of om samen te kunnen overleggen wat je het beste kunt doen in een bepaalde situatie. En het is altijd fijn als je mensen in je omgeving hebt met wie je iets gezelligs kunt ondernemen.

Juist door het contact met andere mensen kun je jezelf ontwikkelen. En als het eens wat minder gaat, kunnen andere mensen je door de moeilijke periode heen helpen.

Sociaal netwerk en professioneel netwerk
Ieder mens heeft baat bij een kring van mensen bij wie hij/zij terecht kan in goede en in slechte tijden, ook mensen met een verstandelijke beperking. Zo'n kring bestaat uit familie, vrienden en kennissen. Maar ook uit medeleerlingen, collega's, buurtgenoten. Een dergelijke kring wordt sociaal netwerk genoemd.

Voor mensen met een verstandelijke beperking is een goed functionerend sociaal netwerk essentieel. Om te kunnen participeren in de samenleving hebben zij bij veel zaken ondersteuning nodig.

Mensen met een verstandelijke beperking krijgen nogal eens te maken met professionele hulpverleners. Dit professionele netwerk kan een aanvulling zijn op het sociale netwerk.

Het belang van een goed steunend sociaal netwerk

Onderzoek heeft uitgewezen dat de aanwezigheid van een goed steunend sociaal netwerk één van de belangrijkste beschermende factoren is voor het slagen van ouderschap bij mensen met een verstandelijke beperking. Dit in combinatie met de bereidheid om steun te vragen en adviezen te accepteren en goede professionele hulpverlening (zie [Handreiking 'Kinderen, waar kies ik voor?'](#) hoofdstuk 1 en 7).

Op het moment dat er een kindwens speelt, is het daarom noodzakelijk om samen met de cliënt (en eventuele partner) haar netwerk goed in beeld te brengen. Zicht hebben op en inzicht hebben in het netwerk van de cliënt draagt ertoe bij dat er een beter overwogen keuze gemaakt kan worden met betrekking tot ouderschap.

Indien uit het netwerkoverzicht naar voren komt dat het sociale netwerk heel beperkt is, zul je met elkaar moeten constateren dat een kind op dit moment geen verstandige keuze is. Als er wel een ondersteunend sociaal netwerk is, bekijk je hoe de belangrijkste personen in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken kunnen worden.

Drie fasen:

- **Met wie heb je contact?**
- **Praten over de kinderwens**
- **Wie helpt je als er een kind komt?**

.....

Het in kaart brengen van het sociale en professionele netwerk gebeurt in drie fasen, bestaande uit een aantal stappen:

1. Verken eerst samen met de cliënt welke contacten zij heeft; om wat voor soort contacten dit gaat en voor welke vorm van steun de cliënt bij deze personen terecht kan.
2. Ga vervolgens na met wie de cliënt kan praten over haar kinderwens en met wie niet.
3. Onderzoek bij wie de cliënt terecht zou kunnen als er een kind zou zijn en welke ondersteuning zij dan kan krijgen bij deze personen.

Inleidend gesprek

In eerdere contacten met de cliënt is naar voren gekomen dat zij denkt over een eigen kind. Praat met de cliënt en maak duidelijk dat het echt nodig is om goed na te denken over zo'n enorme stap als het 'nemen' van een kind. Ook mensen zonder een verstandelijke beperking doen dat en overleggen met anderen over dergelijke grote beslissingen in hun leven.

Maak met de cliënt een overzicht wie zij erbij wil betrekken. Dit kunnen familie en vrienden zijn, maar ook hulpverleners.

Vertel de cliënt dat het belangrijk is om zicht te krijgen op wie haar ondersteuning zou kunnen bieden: bij wie kan zij terecht? Zonder hulp van anderen lukt het vaak niet om een kind een goede opvoeding te geven.

Daarom ga je allereerst met de cliënt aan het werk om het bestaande netwerk uit te tekenen. Zo kun je samen uitzoeken bij wie zij op dit moment terecht kan en welke vorm van steun deze personen geven. Tevens kun je samen onderzoeken of het netwerk stevig genoeg is om op te bouwen en op terug te vallen.

Overleg of je het netwerk alleen met de cliënt zelf in kaart gaat brengen, samen met de cliënt en eventuele partner of samen met de cliënt en haar familie.

Vaak zul je meerdere bijeenkomsten nodig hebben om het netwerk goed in beeld te krijgen.

Vertel dat van tevoren aan alle betrokkenen. Het is belangrijk om zorgvuldig te werk te gaan en uitgebreid de tijd te nemen. Uit ervaring is gebleken dat er meer informatie boven tafel komt als de bijeenkomsten in de eigen leefomgeving van de cliënt worden gehouden.

Praktische voorbereiding

Zorg ervoor dat je alle benodigdheden voor het in kaart brengen van het sociale netwerk tot je beschikking hebt tijdens de bijeenkomsten. Gebruik hiervoor de A2 of A3 poster. Ook kun je gebruik maken van een flap-overvel. Teken het flap-overvel van tevoren in, naar voorbeeld van de overzichtstekening (pagina 7). Verdeel het vel in vier vlakken. Vouw hiervoor het vel even in vieren en dan weer uit. Markeer de vouwlijnen met een tekstmarker.

Schrijf het volgende in de vlakken:

- linksboven: familie
- rechtsboven: vrienden/kennissen
- linksonder: medeleerlingen/collega's/ buurtgenoten
- rechtsonder: professionele hulpverleners

Plak in het midden een grote ronde sticker. Daar schrijf je tijdens de bijeenkomst de naam van de cliënt op. Vanuit deze sticker trek je in elk vlak drie lijnen, dus van binnencirkel naar buitenste rand. Zo krijg je 12 stralen om de sticker heen.

Tip:

Het is belangrijk dat je elke fase van het in kaart gebrachte netwerk goed vastlegt. Spreek goed af waar je de overzichten opbergt. Je moet ze een volgende keer weer kunnen gebruiken. Ook je cliënt moet ze binnen handbereik hebben als zij er over na wil denken. Je kunt een foto maken van de overzichten. Ook kun je een A4 formaat van het overzicht tekenen, dat bijvoorbeeld bewaard kan worden in het dossier van de client.

Familie

Vrienden
Kennissen

Naam

Medeleerlingen
Collega's
Buurtgenoten

Professionele
hulpverleners

Fase 1: met wie heb je contact?

Stap 1: Met wie heeft de cliënt contact en wie zijn deze personen?

.....

Toelichting

Eerst maak je een overzicht van mensen die een rol spelen in het leven van de cliënt en de relatie die zij met hen heeft. Vaak zul je al enig zicht hebben op haar netwerk. Dit kan helpen bij het invullen van het overzicht. Let wel op dat de cliënt steeds zelf aangeeft wie voor haar meer of minder belangrijk zijn. Probeer je zo neutraal mogelijk op te stellen en niet al te veel te sturen.

Als je met de cliënt praat over haar contacten, zorg dan dat je pen en papier bij de hand hebt. Vertel de cliënt dat je aantekeningen maakt, die je samen later nog eens door kunt nemen en uitwerken.

Aan het werk

Leg de poster of het flap-overvel zo dat de cliënt het vanuit haar positie goed kan lezen. Vraag de cliënt haar naam op de sticker midden op het vel te schrijven. Is zij daar niet toe in staat, dan schrijf je zelf de naam op de sticker.

Zet met de cliënt op een rij met wie zij contact heeft. Werk dit als volgt uit:

- Laat de cliënt telkens een naam op een post-it schrijven of schrijf zelf de naam die de cliënt noemt op. Vraag waar de cliënt deze persoon van kent. Is het familie (de vaste partner wordt tot familie gerekend), een vriend of kennis, een medeleerling van

school, een collega of iemand uit de buurt? Of is het een professionele hulpverlener: begeleider, zorgconsulent, leerkracht van school of huisarts?

- Vervolgens vraag je hoe vaak de cliënt deze persoon ziet. Of is er alleen contact per telefoon of via de computer (e-mail, hyves, chatten)?
- Dan laat je de cliënt bepalen hoe ver of hoe dicht die persoon bij haar staat door de post-it in het juiste vak op de juiste afstand van het midden te plakken op één van de stralen. Je kunt de post-it altijd verschuiven als dit nodig is.

Als een cliënt moeite heeft om antwoord te geven, kun je haar bijvoorbeeld een dag of een week laten bijhouden met wie er contact is geweest, hoe lang en hoe vaak en waaruit dat contact bestond.

Wanneer je merkt dat de cliënt belangrijke contacten niet noemt, kun je daar een suggestie voor doen. Blijf wel neutraal over de relatie. Dus niet: "Frank is toch ook een goede vriend van je?" Maar: "Ik heb je ook wel eens met Frank gezien. Waar ken je hem van?"

Fase 1: stap 1 in beeld

De overzichtstekening op de volgende bladzijde laat het netwerk van Ria zien.

Ria is 21 jaar en woont samen met vriend Kees. Ze kennen elkaar van de sociale werkplaats.

De ouders van Ria zijn gescheiden. Met haar moeder heeft ze goed contact. Haar vader ziet ze eigenlijk alleen op zijn verjaardag. Ria heeft een broer van 27 (Jan) en een zus van 30 jaar (Nel). Zus Nel ziet ze regelmatig en broer Jan veel minder, want hij woont nogal een eind bij haar vandaan. Binnen de familie heeft ze verder regelmatig contact met tante Truus.

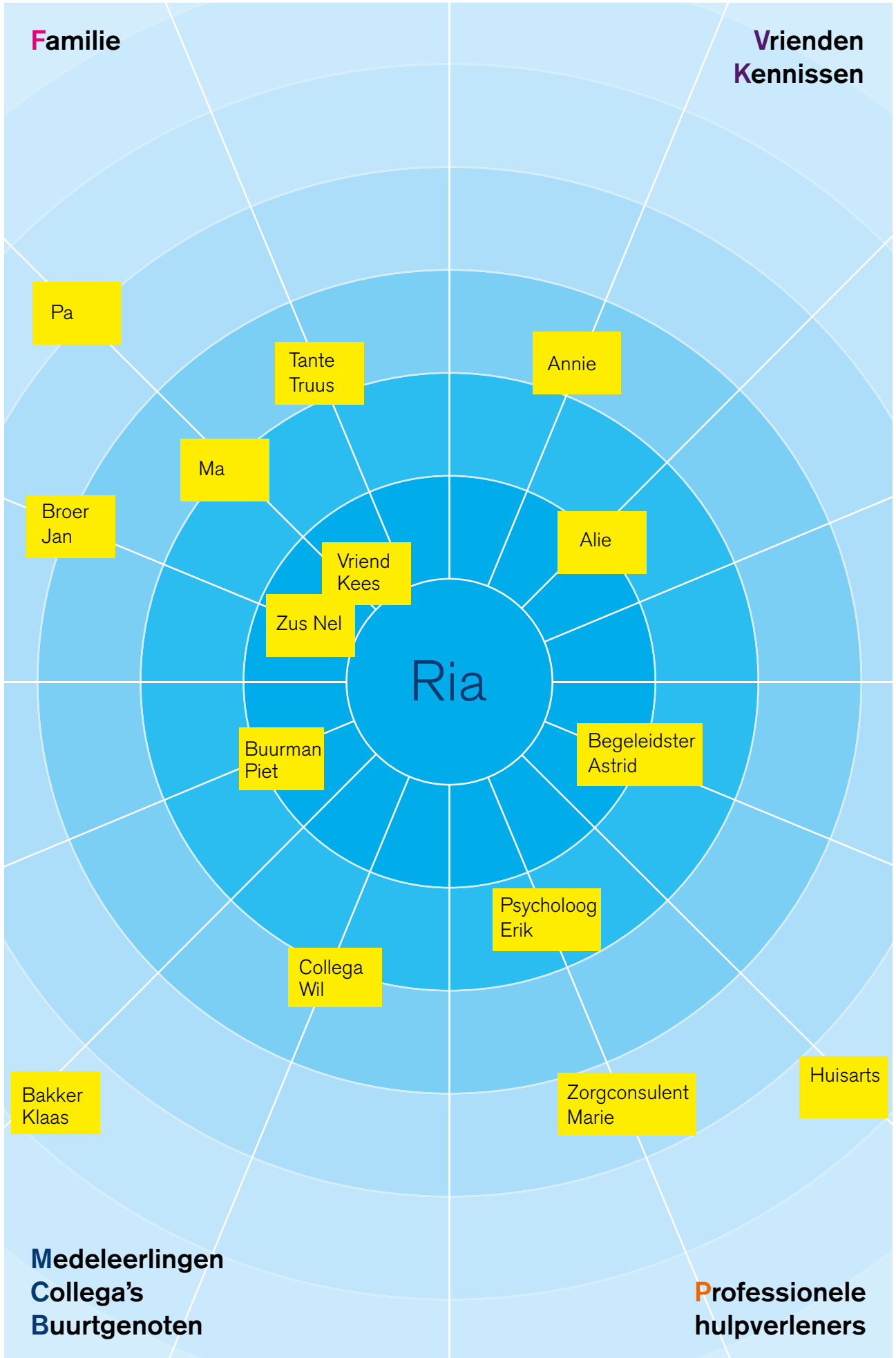
Alie en Annie zijn de vriendinnen van Ria. Op de werkplaats heeft ze veel contact met collega Wil. Naast Ria woont buurman Piet, die nogal eens binnen komt lopen en af en toe een klusje voor haar doet. Wie ze bijna elke dag ziet is bakker Klaas, die altijd tijd heeft voor een praatje. Ria krijgt hulp bij haar administratie en financiën van Astrid. Er zijn gesprekken met psycholoog Erik in verband met angstproblemen. Zorgconsulent Marie zorgt ervoor dat Ria de ondersteuning krijgt die ze nodig heeft. Af en toe brengt Ria een bezoek aan de huisarts, maar ze loopt de deur niet bij hem plat.

Ria zou graag een kind willen. Kees vindt het wel een goed idee. Met Ria wordt het netwerk uitgetekend. Haar vriend Kees is bij de bijeenkomsten aanwezig.

Uiteraard verdient het netwerk van Kees aparte aandacht. Vervolgens zouden beide netwerken gecombineerd moeten worden. Om het voorbeeld helder te houden, beperken wij ons nu even tot het netwerk van Ria.

Familie

**Vrienden
Kennissen**

**Medeleerlingen
Collega's
Buurtgenoten**

**Professionele
hulpverleners**

Fase 1: met wie heb je contact?

Stap 2: Wat heeft deze persoon de cliënt te bieden?

Toelichting

Bij de volgende stap wil je weten welk soort steun de cliënt krijgt van de verschillende personen in haar netwerk.

De volgende vormen van ondersteuning vallen te onderscheiden:

- Emotionele steun: liefde, het gevoel gewaardeerd te worden om wie je bent en een schouder om op uit te huilen.
- Advies en goede raad: bij vragen en problemen waar de cliënt mee bezig is.
- Praktische hulp: het doen van een klus in huis, hulp bij financiën en administratie, vervoer.
- Gezelligheid: een kopje koffie drinken, kletsen aan de telefoon, winkelen, chatten.

Het is belangrijk om een goed overzicht te krijgen van de verschillende soorten steun die de cliënt op dit moment ervaart. Later bij de analyse van het netwerk dient overwogen te worden of de diverse soorten steun in evenwicht zijn. Leg dit op begrijpelijke wijze uit aan de cliënt.

Als je alleen maar contacten voor de gezelligheid hebt bijvoorbeeld, bij wie kun je dan terecht als het wat moeilijker gaat? Of als er overwegend mensen zijn die goede raad en advies geven, maar er is niemand die je daadwerkelijk helpt...?

Aan het werk

Pak de grote en kleine ondersteuningskaarten. Op de grote kaarten staan vier verschillende soorten steun met uitleg. Elk soort steun heeft een eigen symbool.

Laat de cliënt aangeven welke vorm(en) van ondersteuning zij op dit moment ondervindt en van wie:

♥ Liefde en begrip (= emotionele steun)

Deze persoon houdt rekening met mijn gevoelens en luistert goed naar mijn problemen. Bij deze persoon voel ik me prettig, veilig en vertrouwd.

! Advies en goede raad

Bij deze persoon kan ik terecht als ik niet goed meer weet wat ik moet doen. Deze persoon helpt mij oplossingen te zoeken voor vragen waar ik mee zit.

👤 Praktische hulp

Deze persoon helpt mij met klusjes in huis, met geldzaken of mijn administratie. Deze persoon brengt mij met de auto ergens naartoe als dat nodig is.

☺ Gezelligheid

Met deze persoon doe ik dingen als koffie drinken, shoppen, uitgaan, chatten of sms'en.

Vervolgens pak je de blauwe ondersteuningskaarten. Bepaal samen of je de kaartjes met tekst of symbool gebruikt. Dan ga je met de cliënt alle namen langs die in het netwerk staan. Laat haar per persoon vertellen welke ondersteuning zij van diegene ontvangt.

De cliënt legt telkens bij de betreffende naam één of meerdere kleine ondersteuningskaarten. De grote ondersteuningskaarten blijven als voorbeeld op tafel liggen in de buurt van de cliënt, zodat zij hierop kan kijken als geheugensteun.

Als de cliënt alle vier de kaartjes wil neerleggen bij één persoon, dan zou dat betekenen dat deze persoon alles voor haar doet. Ga na of dit klopt.

Het kan ook zijn dat de cliënt geen enkele ondersteuningskaart bij een persoon wil plaatsen. Vraag hierop door. Zij kan daar een goede reden voor hebben. Op pagina 12 en 13 zie je het voorbeeld van Ria verder uitgewerkt.

Fase 1: stap 2 in beeld

Ria woont samen met vriend Kees. Ze is dol op Kees en ze zegt bij hem liefde en begrip te ervaren. Maar in huis doet hij niets. Voor goede raad gaat Ria liever naar iemand anders. Met Kees krijgt ze snel ruzie als ze iets niet weet. Ria ervaart diverse soorten steun bij haar zus Nel: "Ze is echt geweldig! Ik kan veel met haar bespreken en ze weet altijd wat ik moet doen." Met haar vader heeft ze een slecht contact. "Hij blijft je vader, maar ik heb er niets aan", vertelt Ria. Daarom plaatst ze bij haar vader geen ondersteuningskaart. Bij haar moeder kan ze terecht voor liefde en begrip. Maar als ze het echt niet meer weet, gaat ze toch niet bij haar moeder te rade. "Ze bemoeit zich teveel met mij", zegt Ria. Als ze echt iets belangrijks wil bespreken, belt ze met tante Truus. "Tante Truus luistert eerst en dan helpt ze me met wat ik moet doen."

Buurman Piet doet veel klusjes in huis. Dat is heel fijn. Wel geeft Ria aan dat ze vindt dat de buurman vaak te lang blijft hangen en dan ook nog de koelkast leegeet. En daar wordt Kees weer boos om. Met grote klussen wil broer Jan nog wel eens komen helpen, maar die woont aan de andere kant van het land. Met bakker Klaas maakt Ria elke ochtend een praatje. Ze gaat speciaal wat vroeger de deur uit om bij hem een lekker croissantje te halen.

Van haar vriendinnen is Alie er vooral voor de gezelligheid en Annie helpt haar altijd met moeilijke brieven. Begeleidster Astrid komt twee keer in de week langs: "Dat is heel knus. Ze helpt me dan ook met het geld en de rekeningen." Collega Wil weet haar altijd de laatste nieuwtjes op het werk te vertellen. Ria vindt dat ze veel roddelt en alles nogal negatief benadert. Toch is het wel gezellig om met haar op te trekken.

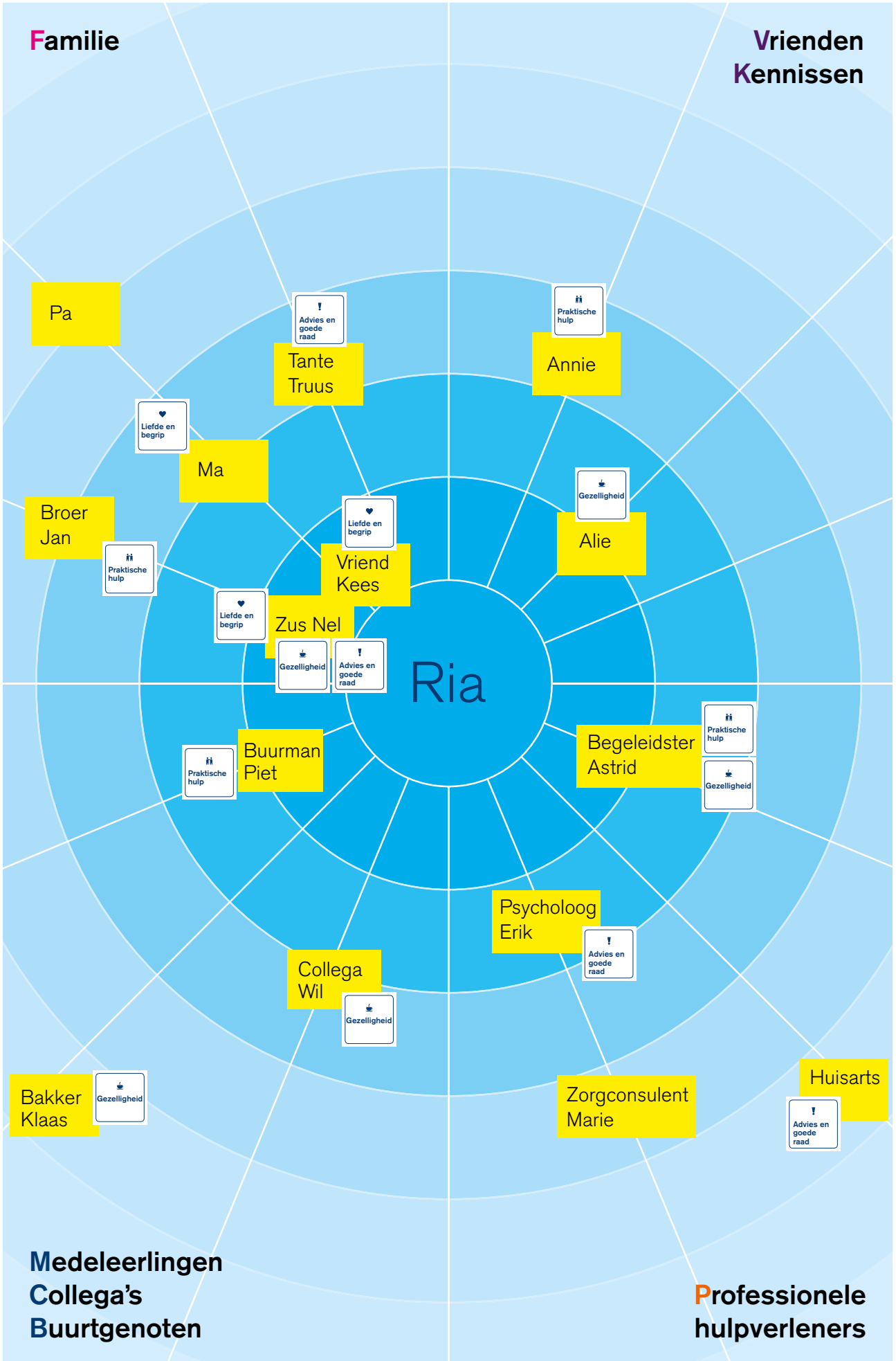
Met psycholoog Erik kan Ria praten over haar angsten. Ze is soms bang om naar haar werk te gaan. "Erik helpt me, zodat ik weer meer durf."

Over de huisarts kan Ria niet zoveel zeggen, omdat ze daar niet zo vaak komt.

Met zorgconsulent Marie heeft ze weinig contact. Die heeft er wel voor gezorgd dat Astrid kwam.

Familie

**Vrienden
Kennissen**

**Medeleerlingen
Collega's
Buurtgenoten**

**Professionele
hulpverleners**

Fase 2: praten over de kinderwens

Toelichting

Zodra je je bewust bent dat er een kinderwens speelt bij een cliënt, is het raadzaam om met haar te praten en te onderzoeken met wie zij de wens voor een eigen kind zou kunnen delen.

Veel ouders met een verstandelijke beperking hebben hun besluit tot het krijgen van kinderen autonoom genomen, zonder overleg met familie, begeleiders of arts. Niet omdat ze dat zo willen, maar vanuit de ervaring dat ze van mensen uit hun omgeving vaak negatieve reacties krijgen zodra ze hun wens kenbaar maken.

Dat dergelijke reacties worden ingegeven door oprechte bezorgdheid, is iets wat de betreffende persoon meestal zelf niet opmerkt of niet aanvaardt. Daarom is het raadzaam in een vroeg stadium gesprekken te laten plaatsvinden, waarin de cliënt voor haar belangrijke personen kan laten meedenken in het wegingsproces voor mogelijk toekomstig ouderschap.

Aan het werk

Met de cliënt ga je na met welke personen zij wel en met wie zij niet kan praten over de kinderwens. Hiervoor heb je de kleine ronde gekleurde stickers nodig.

Leg aan de cliënt uit dat je nu samen gaat onderzoeken met wie zij zou kunnen praten als zij een kind zou willen. Plak een rond gekleurd stickertje op een post-it met de naam van de persoon.

- **Groen:** met deze persoon kan ik erover praten dat ik een kind wil.
- **Rood:** met deze persoon kan ik er echt niet over praten.
- **Blauw:** het maakt niet uit of ik zou het niet weten of ik erover kan praten met deze persoon.

Ga vooral een gesprek aan met de cliënt (en eventuele partner/familieleden). Luister naar de argumenten die de cliënt aandraagt voor het wel of niet kunnen praten over haar wens voor een eigen kind.

Maak aantekeningen op papier en werk deze zo uit dat de cliënt er wat aan kan hebben.

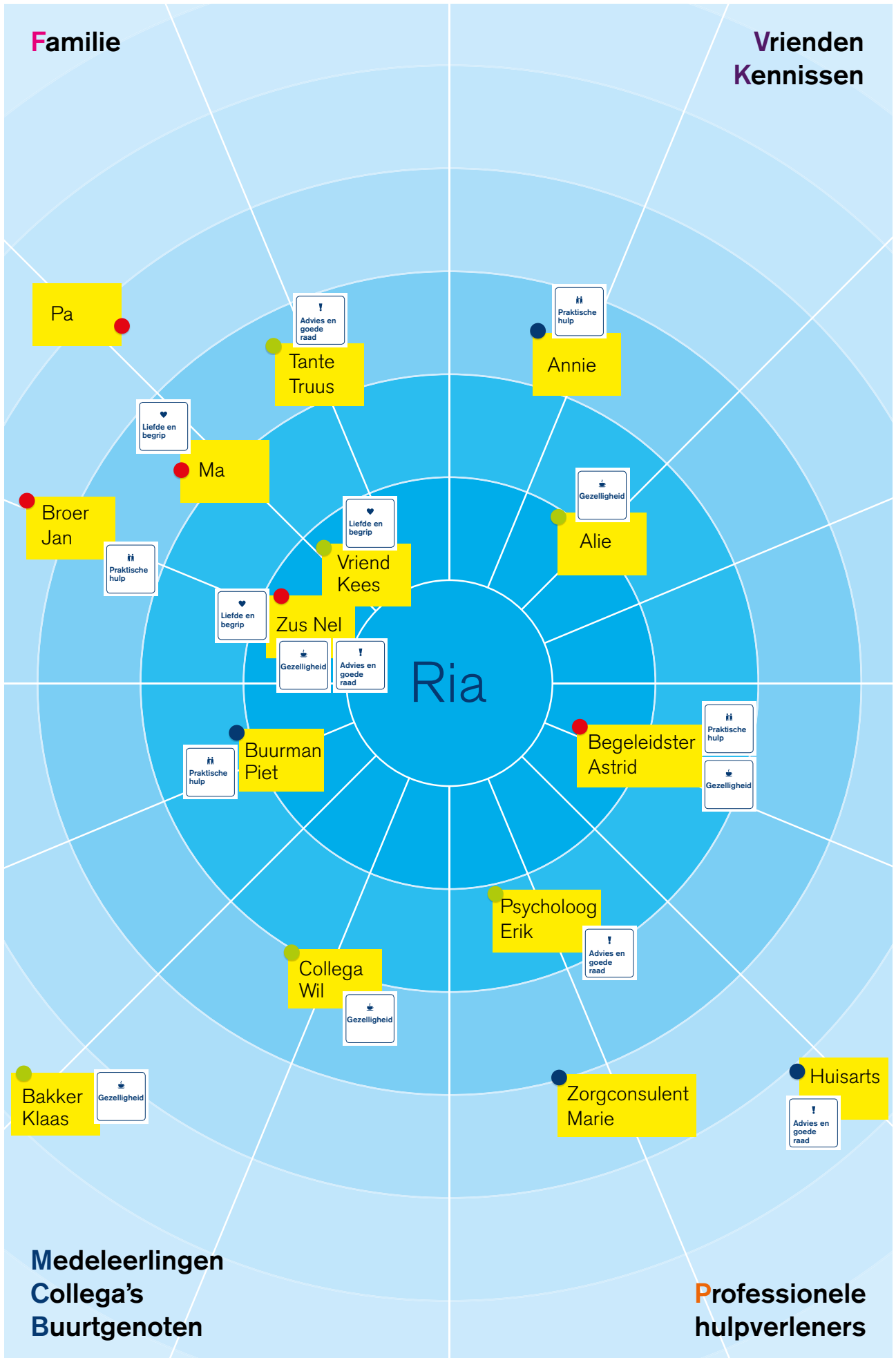
Fase 2 in beeld

In het voorbeeld zien we dat Ria verwacht dat het in haar familie lastig wordt om over de kindervens te praten. Ze vertelt dat haar ouders het absoluut niet zien zitten. En met haar zus Nel heeft ze al eens eerder geprobeerd te praten. Die vindt dat ze het niet zou moeten doen. Het zou te moeilijk voor haar zijn. Daarna durfde Ria er niet meer over te beginnen. Tante Truus lijkt de meest aangewezen persoon.

Met de bakker zou Ria er misschien wel over kunnen praten. Laatst deed ze dat nog, toen er een vrouw met een kinderwagen stond. Bakker Klaas vroeg toen of ze ook een kind wilde. Maar om nou met de bakker verder te praten of het verstandig is om een kind te nemen...?

Ria geeft aan te verwachten dat ze het met begeleidster Astrid er niet over kan hebben. "Die vindt dat ik niet genoeg geld heb voor een kind. En ze zegt ook dat ik geen kinderen kan opvoeden", vertelt Ria.

Met de huisarts zou ze wel over kinderen willen praten. en ook psycholoog Erik is in haar ogen een goede partij: "Hij kan tenminste luisteren."

Praten over de kindervens: wat laat het overzicht zien

Bij fase twee is het moment aangebroken om met de cliënt, haar partner en eventuele familieleden uitgebreid stil te staan bij wat het overzicht laat zien.

Met hoeveel personen kan de cliënt nu praten over de kindervens? Zijn dit personen die belangrijk zijn voor haar? En wat te doen als de cliënt er niet over kan praten met haar belangrijke personen? Verken of zij dan haar eigen plan trekt, zonder deze mensen verder te raadplegen.

Dit is tevens het moment om te kijken of er alsnog mogelijkheden zijn om belangrijke personen uit het sociale netwerk erbij te betrekken. Leg de cliënt uit dat het verstandig is te overleggen met mensen die je na aan het hart liggen. Zij zullen toch degenen zijn die steun moeten gaan geven als dit nodig is. Bied aan om dit (multidisciplinair) te begeleiden.

Fase 3: wie helpt je als er een kind komt?

Toelichting

In deze laatste fase onderzoek je samen met de cliënt bij wie zij terecht zou kunnen als er een kind zou zijn. Ga na in hoeverre de soort ondersteuning per persoon in het netwerk verandert.

Realiseer je wel dat het lastig is voor de cliënt om zich dit echt voor te stellen. Er is nog geen kind. Wees daarom alert op sociaal wenselijke of 'roze wolk'- antwoorden.

Deze fase is ook geschikt om de meest belangrijke personen uit het netwerk van de cliënt bij het proces te betrekken.

Aan het werk

Gebruik de 'kind-kaartjes' met foto van een babypop. Kies de set die bij je cliënt past (lichtblauw is een blanke babypop, roze is een 'gekleurde' babypop). Vraag de cliënt de 'kind-kaartjes' te plaatsen bij de diverse personen uit het netwerk. Ga per persoon na of de cliënt hier (verandering van) steun van verwacht als er een kind zou zijn.

Plaats een 'kind-kaartje' bovenop de blauwe ondersteuningskaart als deze vorm van ondersteuning ook blijft als er een kind komt. Nieuwe vormen van ondersteuning kunnen bijgeplaatst worden.

Als er geen steun meer verwacht wordt van een bepaalde persoon, haal dan de ondersteuningskaart(en) bij die naam weg.

Zie het overzicht op pagina 20.

Fase 3 in beeld

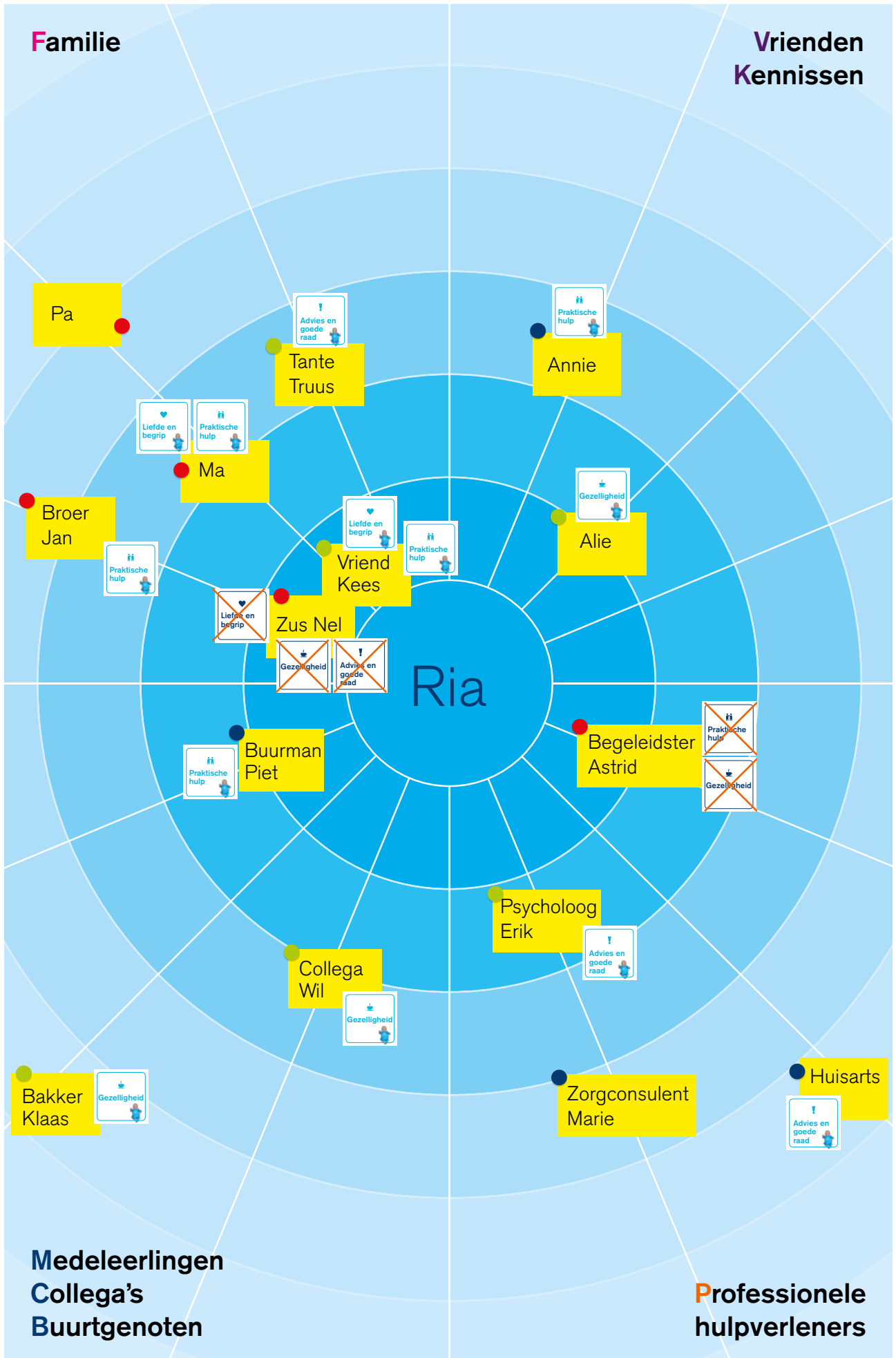
Ria zou het liefste eerst met tante Truus gaan praten. “Die blijft tenminste rustig”, zegt ze. Maar ze weet niet of tante Truus gaat helpen als er een baby zou zijn. Ria hoopt dat haar moeder dat wel doet. Maar ook daar is ze niet helemaal zeker van.

Van vriend Kees verwacht ze dat hij meer in het huishouden zal gaan doen. Alleen, hij houdt niet echt van koken en poetsen. Dat vindt hij vrouwenwerk.

Daarnaast vertelt Ria dat ze denkt dat begeleidster Astrid haar handen van haar zal aftrekken en haar niet meer helpt als er een kind is. Ook is Ria ervan overtuigd dat haar zus Nel niet meer over de vloer zal komen.

De keuze voor een kind maakt dat er wel wat verandert in het netwerk van Ria. Er zal dus een gesprek moeten komen of Ria zich dit realiseert. Het kiezen voor een kind kan bijvoorbeeld betekenen dat ze het waardevolle contact met haar zus verliest. Wil Ria dat wel?

En heeft ze niet een te optimistisch beeld van de mensen van wie ze verwacht dat die haar zullen helpen?

Voldoende steun?

Wie helpt je als er een kind komt?

Bij fase drie is het moment aangebroken om uitgebreid stil te staan bij wie de cliënt terecht kan als er een kindje komt. Is er voldoende emotionele steun, praktische hulp, advies en goede raad? Belangrijk is vooral om in gesprek te blijven. Bewustwording is hierbij het sleutelwoord.

Je kunt bijvoorbeeld vragen stellen om erachter te komen of het netwerk stevig genoeg is. Wat zijn de positieve krachten in het netwerk en wat de negatieve? Hoe zou het netwerk verstevigd kunnen worden? Is er meer professionele hulp nodig?

Als je samen tot de conclusie komt dat het netwerk waarschijnlijk erg weinig steun zal bieden, maak dan duidelijk aan de cliënt dat het onverstandig is om voor een kind te kiezen. Je kunt misschien wel werken aan het uitbreiden van het netwerk.

En de cliënt zou zeker bereid moeten zijn om steun te vragen en (professionele) hulp te accepteren. Als daar ook geen zicht op is, kun je het beste met elkaar concluderen dat kinderen krijgen geen haalbaar doel is.

Samen zoek je dan naar een nieuwe invulling van de toekomst van de cliënt. In ieder geval dient er een intensief begeleidingsproces te volgen. Juist in dit stadium is het belangrijk dat je de cliënt niet 'kwijtraakt'.

Wanneer kun je stellen dat er voldoende steun is om...? Welk advies moet je geven na het invullen van het netwerk...? Hoeveel steun is er nodig om verantwoord genoeg een kind te kunnen opvoeden...? Dit is moeilijk te zeggen. Er dienen diverse soorten steun beschikbaar te zijn. Het is ook prettig als die verspreid zijn over meerdere mensen.

Als de cliënt aangeeft dat de eigen ouders of schoonouders veel willen doen, is het raadzaam hier met betrokkenen het gesprek over aan te gaan. Is deze gedachte reëel? Is het waar te maken? Meer dan eens horen we dat eigen ouders sterk overbelast raken en een tweede periode van 'ouderschap' doormaken in plaats van dat ze kunnen genieten van het grootouderschap.

Cliënten hebben verschillende achtergronden. De ervaring leert dat met name in Surinaamse, Antilliaanse, Marokkaanse en Turkse families het vangnet zeer groot kan zijn. De interpretatie van de draaglast en draagkracht van de familie is dan anders. Er zijn immers meerdere familieleden die hun steentje willen bijdragen. De kans op succesvol ouderschap wordt daarmee ook groter.

Het in kaart brengen van het netwerk is een van de hulpmiddelen die gehanteerd kunnen worden als er een kinderwens speelt bij de cliënt. Gebruik het vooral naast en in combinatie met andere instrumenten. In de handreiking bij de digitale koffer 'Kinderen, waar kies ik voor?' is te lezen hoe deze instrumenten elkaar kunnen aanvullen.

ASVZ

Touwbaan 1
Postbus 121
3360 AC Sliedrecht
Nederland
t +31 (0)184 491200

info@asvz.nl
www.asvz.nl

